

Opmerkelijke aanwinst van de merken IVAH en IW

Aad Kleijweg (kleijweg@tabakspijp.nl)

Reeds eerder heb ik artikeltjes geschreven over zijmerkpijpjes waar iets opmerkelijks mee was. Zo heb ik geschreven over het merk IHD van Joris Hoogendijk met een afwijkend visje en het merk IKBM van Jakobus Murk met een opvallende bloem in vaas. Beide pijpenmakers waren werkzaam in Schoonhoven in de tweede helft van de 18^e eeuw.

Afb.1. Drieëntwintig exemplaren van het merk "Vis gekroond met de initialen IVAH"

Ditmaal wil ik wat pijpjes onder de aandacht brengen met merk "Vis gekroond met de initialen IVAH" en "Vis gekroond met de initialen IW", niet omdat ze afwijken, maar om een ander opmerkelijk feit. Het is namelijk zo dat ik via het internet in het bezit kwam van een partij van dertig zijmerk pijpjes. Opvallend aan deze partij is dat van de dertig exemplaren er drieëntwintig zijn met hetzelfde merk, namelijk het merk "Vis gekroond met de initialen IVAH" die wij toeschrijven aan de pijpenmaker Jan van

Outheusden uit Gorinchem. Alle drieëntwintig exemplaren zijn ongerookt en in één en dezelfde mal gemaakt (zie afbeelding 2).

Afb.2. Detailfoto van het merk 'Vis gekroond met de initialen IVAH'
1a Collectie: Aad Kleijweg Afbeelding 1, 2, 1b Gorinchem?, 2a, Ovoïde, 2b Vis gekroond boven drie golfjes met de initialen IVAH, 2c -/-, 2d -, 2e Ongeglasd, 2f Gebotterd, 2g Geen radering, 2h -, 3a -, 3b -, 3c -, 4 1775 - 1800, 5 Gorinchem, 6 Jan van Outheusden, 7 [1, blz. 80 en 82]

De andere zeven van de dertig exemplaren dragen het merk "Vis gekroond met de initialen IW" die wij toeschrijven aan de pijpenmaker Jan Wouters, ook deze pijpjes zijn ongerookt en komen uit dezelfde mal. Helaas wist de verkoper mij niet meer te vertellen waar ze zijn gevonden of van wie ze afkomstig zijn, maar wel dat de partij nog groter geweest was. Toch durf ik onder voorbehoud voorzichtig te beweren dat deze pijpjes uit een gesloten vondstcomplex of stortvondst uit Gorinchem afkomstig moeten zijn. Hoe zou je anders in het bezit kunnen komen van zoveel pijpjes met hetzelfde merk, ongerookt en ook nog eens uit dezelfde mal gemaakt.

De pijpenmaker Jan van Outheusden die werkzaam was in de tweede helft van de 18^e eeuw in Gorinchem is in de jaren 1780, 1786 en 1797 deken van het pijpenmakersgilde geweest. De pijpenmaker Jan Wouters heeft waarschijnlijk in 1755 het bedrijf overgenomen van zijn vader Christiaan Wouters en was ook in een groot deel van de tweede helft in de 18^e eeuw actief. In 1774 was hij deken van een pijpenmakersgilde. Pijpjes met de initialen IWS worden ook aan Jan Wouters toegeschreven. Van de pijpenmaker Jan van Outheusden is niet bekend waar hij woonde en zijn

bedrijf had. Van Jan Wouters is bekend dat hij woonde en werkte op de Kortedijk van 1755 tot 1783 totdat hij zijn huis verkocht en een nieuw huis kocht op de Kalkhaven.

Afbeelding 3. Het merk "Vis gekroond met de initialen IW"

1a Collectie: Aad Kleijweg Afbeelding 3, 1b Gorinchem?, 2a, Ovoide, 2b Vis gekroond boven drie golfjes met de initialen IW, 2c -/-, 2d -, 2e Ongeglaasd, 2f Gebotterd, 2g Geen radering, 2h -, 3a -, 3b -, 3c -, 4 1775 - 1800 , 5 Gorinchem, 6 Jan Wouters, 7 [1, blz 52 en 56]

In de literatuur is van een stortvondst van pijpen met de merken IVAH en IW niets bekend. Daarom wil ik vragen of iemand iets over deze vondst weet. Dat zou ons namelijk dichterbij de woning of werkplaats van Jan van Outheusden kunnen brengen.

Litt: J. van der Meulen, J.P. Brinkerink en P. von Hout, 1992. Tabakspijpenrijverheid in Gorinchem